

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณร่วมกับ การวิจัยเชิงคุณภาพ การบูรณาการ กระบวนการจัดการความรู้ การศึกษาดูงาน และการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมี วัตถุประสงค์ที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษารวบรวมพันธุ์ข้าวพื้นเมืองที่เกษตรกรรายย่อย ปลูก 2) เพื่อศึกษาคุณลักษณะ คุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวพื้นเมือง ทั้งทางกายภาพ ความบริสุทธิ์ และ เปอร์เซ็นต์การงอก 3) เพื่อศึกษาการใช้ปัจจัยการผลิต ผลผลิต และผลตอบแทนที่เกษตรกร ได้รับ จากการปลูกข้าวพื้นเมือง 4) เพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาพันธุ์ข้าวพื้นเมืองของเกษตรกร รายย่อยให้มีลักษณะสม่ำเสมอตรงตามลักษณะประจำพันธุ์ มีความบริสุทธิ์ทางกายภาพและ เปอร์เซ็นต์การงอกสูง ผลจากการศึกษาสามารถสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ทำการเกษตรเป็น อาชีพหลัก ในการทำการเกษตรมักทำการเกษตรหลายอย่าง อาทิ เพาะเห็ด ปลูกผัก เลี้ยงโค เลี้ยง ไก่ ควบคู่กับการทำนา โดยทำการเกษตรบนที่ดินของตนเอง จำนวน 10-20 ไร่

2. สภาพการปลูก การใช้ปัจจัยการผลิต ผลผลิต และผลตอบแทนที่เกษตรกรได้รับ จากการปลูกข้าว

เกษตรกรเกือบทั้งหมดมีประสบการณ์การทำนามานานกว่า 10 ปี โดยทำนาเฉลี่ย ครอบครัวยุติ 16.77 ไร่ มีทั้งทำนาบนที่นาของตนเอง และที่นาเช่า ในการเช่าที่นาเกษตรกรเสีย ค่าเช่าในอัตราที่แตกต่างกัน มีทั้งปันส่วนผลผลิต จ่ายเป็นข้าวเปลือก และจ่ายเป็นเงิน เนื่องจาก พื้นที่นาอยู่นอกเขตชลประทาน เกษตรกรส่วนใหญ่จึงทำเฉพาะนาปีด้วยวิธีการหว่านแห้งหรือ หว่านดำ โดยปลูกข้าวพื้นเมือง อาทิ เหลืองชุมพล เหลืองประทิว ขาวดอกมะลิ 105 นางพญา เหลืองทุเรียน ขาวตาแห้ง เหลืองอ่อนเป็นหลัก โดยใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวปลูกที่เก็บเกี่ยว จากแปลงนาของตนเอง ส่วนใหญ่ทำนาเพื่อการบริโภคในครอบครัวเป็นหลัก แต่เกือบทุกรายใช้ ปุ๋ยเคมีในแปลงนา อัตราที่แตกต่างกันไป ตั้งแต่ไม่น้อยกว่า 5 กิโลกรัมต่อไร่ จนถึง 20 กิโลกรัมต่อไร่

ขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจและสภาพฝนเป็นหลัก เกษตรกรยังนิยมใส่ปุ๋ยคอกจำพวกมูลโคในแปลงนาด้วยในปริมาณที่ไม่แน่นอนแล้วแต่จะมีหรือหาซื้อได้ ส่วนปุ๋ยอินทรีย์ชนิดอื่น ไม่ว่าจะเป็นปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด หรือน้ำหมักชีวภาพจะใช้น้อยมาก ในการทำนาเกษตรกรมักประสบปัญหาเรื่องวัชพืชในแปลงนาดังนั้นเกษตรกรเกือบทุกรายจึงใช้ยากำจัดวัชพืชในแปลงนา ส่วนผลผลิตและผลตอบแทนที่เกษตรกรได้รับจากการทำนานั้นไม่แน่นอนขึ้นกับสภาพฝนเป็นหลัก ปีใดสภาพฝนดี มีปริมาณพอเหมาะ กระจายสม่ำเสมอไม่ทิ้งช่วง ปริมาณผลผลิตข้าวเปลือกที่ได้จะมาก แต่ปีใดที่เกิดภาวะแห้งแล้ง ฝนทิ้งช่วงผลผลิตที่ได้จะน้อยมากไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายที่ได้ลงทุนไป ประกอบกับเกษตรกรส่วนใหญ่จะเก็บข้าวเปลือกที่ผลิตได้ไว้เพื่อการบริโภคตลอดทั้งปีหากมีเหลือจึงจะจำหน่ายในฤดูทำนาปีถัดไป

3. คุณลักษณะและคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวพื้นเมืองของเกษตรกร

3.1 คุณลักษณะเมล็ดพันธุ์ข้าวพื้นเมือง

ด้านน้ำหนักเมล็ด ข้าวพันธุ์ขาวตาแห้งมีน้ำหนักเมล็ดเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 2.1832 ± 0.0861 กรัม/ 100 เมล็ด ส่วนข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 มีน้ำหนักเมล็ดเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 2.7137 ± 0.0201 กรัม/ 100 เมล็ด

ด้านความยาว ข้าวพันธุ์ขาวตาแห้งเมล็ดยาวมากที่สุด เมล็ดมีความยาวเฉลี่ยเท่ากับ 10.700 ± 0.233 มิลลิเมตร ส่วนข้าวพันธุ์เหลืองอ่อนเมล็ดสั้นที่สุด เมล็ดมีความยาวเฉลี่ยเท่ากับ 10.235 ± 0.571 มิลลิเมตร

ด้านความกว้าง ข้าวพันธุ์ขาวตาแห้งเมล็ดกว้างมากที่สุด เมล็ดมีความกว้างเฉลี่ยเท่ากับ 2.810 ± 0.117 มิลลิเมตร ส่วนข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เมล็ดกว้างน้อยที่สุด เมล็ดมีความยาวเฉลี่ยเท่ากับ 2.330 ± 0.132 มิลลิเมตร

ด้านความหนา ข้าวพันธุ์ขาวตาแห้งเมล็ดหนามากที่สุด เมล็ดมีความหนาเฉลี่ยเท่ากับ 2.135 ± 0.058 มิลลิเมตร ส่วนข้าวพันธุ์นางพญาเมล็ดหนาน้อยที่สุด เมล็ดมีความหนาเฉลี่ยเท่ากับ 1.865 ± 0.047 มิลลิเมตร

ด้านรูปร่างของเมล็ด ข้าวพื้นเมืองทุกพันธุ์เป็นข้าวเมล็ดเรียวยาวเนื่องจากมีค่าอัตราส่วนระหว่างความยาวต่อความกว้างของเมล็ดมากกว่า 3.0 โดยข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เมล็ดเรียวยาวที่สุด มีค่าความยาว/ความกว้าง เฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ± 0.315 ส่วนพันธุ์ขาวตาแห้งเมล็ดเรียวยาวน้อยที่สุด ค่าความยาว/ความกว้างเฉลี่ยเท่ากับ 3.814 ± 0.214

3.2 คุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวพื้นเมือง

ด้านข้าวแดง เมล็ดข้าวพื้นเมือง ทั้ง 8 พันธุ์ จำนวน 100 ตัวอย่าง มีเมล็ดข้าวแดงปะปนอยู่มากน้อยแตกต่างกันมาก ตั้งแต่ปะปนน้อยที่สุด 3 เมล็ดใน 500 กรัม (ข้าวขาวดอกมะลิ 105 ตัวอย่างที่ 27) ปะปนมากที่สุด ร้อยละ 51 (ข้าวเหลืองประทิว 123 ตัวอย่างที่ 86) และเมื่อเทียบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ด้านข้าวแดงกับเกณฑ์มาตรฐานของกรมการข้าว พบว่ามีเมล็ดพันธุ์ข้าวปลูกพันธุ์พื้นเมืองผ่านเกณฑ์มาตรฐานเพียง 3 ตัวอย่าง หรือ ร้อยละ 3.00 เท่านั้น

ด้านข้าวแดงและความชื้น เมล็ดข้าวพันธุ์พื้นเมืองมีเปอร์เซ็นต์ความชื้นต่ำสุดเท่ากับ 11.7 เปอร์เซ็นต์ และมีเปอร์เซ็นต์ความชื้นสูงสุดเท่ากับ 13.70 เปอร์เซ็นต์ และเมื่อเทียบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ด้านข้าวแดงร่วมกับความชื้นกับเกณฑ์มาตรฐานของกรมการข้าว พบว่ามีเมล็ดพันธุ์ข้าวปลูกพันธุ์พื้นเมืองผ่านเกณฑ์มาตรฐานทั้งด้านข้าวแดงและความชื้น จำนวน 3 ตัวอย่าง หรือคิดเป็น ร้อยละ 3.00

ด้านข้าวแดงและความงอก เมล็ดข้าวพันธุ์พื้นเมืองมีเปอร์เซ็นต์ความงอกต่ำสุดเท่ากับ 89.00 เปอร์เซ็นต์ และมีเปอร์เซ็นต์ความงอกสูงสุดเท่ากับ 98.00 เปอร์เซ็นต์ และเมื่อเทียบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ด้านข้าวแดงร่วมกับความงอกกับเกณฑ์มาตรฐานของกรมการข้าว พบว่ามีเมล็ดพันธุ์ข้าวปลูกพันธุ์พื้นเมืองผ่านเกณฑ์มาตรฐานทั้งด้านข้าวแดงและความงอก จำนวน 3 ตัวอย่าง หรือคิดเป็น ร้อยละ 3.00

ด้านข้าวแดงและความบริสุทธิ์ เมล็ดข้าวพันธุ์พื้นเมืองมีความบริสุทธิ์ต่ำสุดเท่ากับ 80.20 เปอร์เซ็นต์ และมีความบริสุทธิ์สูงสุดเท่ากับ 97.28 เปอร์เซ็นต์ และเมื่อเทียบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ด้านข้าวแดงร่วมกับความบริสุทธิ์กับเกณฑ์มาตรฐานของกรมการข้าว พบว่าไม่มีเมล็ดพันธุ์ข้าวปลูกพันธุ์พื้นเมืองผ่านเกณฑ์มาตรฐานทั้งด้านข้าวแดงและความบริสุทธิ์เลยแม้แต่ตัวอย่างเดียว

ด้านข้าวแดงและสิ่งเจือปน เมล็ดข้าวพันธุ์พื้นเมืองมีสิ่งเจือปนต่ำสุดเท่ากับ 2.06 เปอร์เซ็นต์ และมีสิ่งเจือปนสูงสุดเท่ากับ 16.42 เปอร์เซ็นต์ และเมื่อเทียบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ด้านข้าวแดงร่วมกับสิ่งเจือปนกับเกณฑ์มาตรฐานของกรมการข้าว พบว่าไม่มีเมล็ดพันธุ์ข้าวปลูกพันธุ์พื้นเมืองผ่านเกณฑ์มาตรฐานทั้งด้านข้าวแดงและสิ่งเจือปนแม้แต่ตัวอย่างเดียว

ด้านข้าวแดงและเมล็ดอื่น ๆ เมล็ดข้าวพันธุ์พื้นเมืองมีเมล็ดอื่น ๆ เจือปนต่ำสุดเท่ากับ 0 เมล็ด และมีเมล็ดอื่น ๆ เจือปนสูงสุดเท่ากับ 296 เมล็ด และเมื่อเทียบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ด้านข้าวแดงร่วมกับเมล็ดอื่น ๆ กับเกณฑ์มาตรฐานของกรมการข้าว พบว่ามีเมล็ดพันธุ์ข้าวปลูกพันธุ์พื้นเมืองผ่านเกณฑ์มาตรฐานทั้งด้านข้าวแดงและเมล็ดอื่น ๆ จำนวน 1 ตัวอย่าง หรือคิดเป็นร้อยละ 1.00

เมื่อนำผลการทดสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวทุกด้านทั้งด้านความชื้น ความบริสุทธิ์ ความงอก เมล็ดอื่น ๆ สิ่งเจือปน และข้าวแดงมาพิจารณาเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว ของกรมการข้าว พ.ศ. 2552 พบว่าไม่มีเมล็ดพันธุ์ข้าวผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวแม้แต่ตัวอย่างเดียว

4. แนวทางในการพัฒนาพันธุ์ข้าวพื้นเมืองของเกษตรกร

การศึกษาเพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาพันธุ์ข้าวพื้นเมืองของเกษตรกรรายย่อย ให้มีความสม่ำเสมอตรงตามลักษณะประจำพันธุ์ มีความบริสุทธิ์ทางกายภาพและเปอร์เซ็นต์การงอกสูง ด้วยการบูรณาการกระบวนการจัดการความรู้ การศึกษาดูงาน และการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สามารถสรุปได้ว่าแนวทางที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาพันธุ์ข้าวพื้นเมืองของเกษตรกรรายย่อยในเขตอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ให้มีลักษณะสม่ำเสมอตรงตามลักษณะประจำพันธุ์ มีความบริสุทธิ์ทางกายภาพ ดังนี้

4.1 ให้เกษตรกรคัดเลือกข้าวเปลือกที่งามที่สุด และคาดคะเนว่าจะได้ข้าวเปลือกปริมาณมากพอที่จะใช้เป็นเมล็ดพันธุ์ในฤดูเพาะปลูกถัดไป และทำการเก็บเกี่ยวโดยใช้คนเกี่ยว

4.2 ภายหลังเกี่ยวข้าว ให้ทำการคัดเลือกรวงข้าวที่แปลก ๆ รวงข้าวที่มีขนาดเล็ก และวัชพืชออกจากฟ่อนข้าวก่อนนำไปนวด

4.3 นำฟ่อนข้าวที่ผ่านการคัดเลือกแล้ว มาทำการนวดโดยใช้การฟาดรวงแบบดั้งเดิม แทนการใช้รถนวดฟั่น และนำเมล็ดข้าวเปลือกที่นวดได้ไปตากแดดลดความชื้น และบรรจุในภาชนะ หรือกระสอบ ตั้งไว้ในบริเวณที่เหมาะสม มีอากาศถ่ายเทดี ไม่โดนแดด โดนฝน

1.4 ให้มีหมู่บ้านนำร่องในการดำเนินการอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์ข้าวพื้นเมืองประจำถิ่นที่หายาก ที่มีการปลูก หรือเคยปลูก ปัจจุบันเหลืออยู่น้อย หาเมล็ดพันธุ์ยาก อาทิ พันธุ์นางพญา เหลืองทุเรียน โดยจัดตั้งกลุ่มและทำการคัดเลือกพันธุ์แบบง่าย ๆ แต่ได้ผลดี เกษตรกรสามารถทำได้เอง ตามแนวทางการพัฒนาพันธุ์ข้าวของมูลนิธิข้าวขวัญ นั่นคือการคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ข้าวปลูก ด้วยการคัดเลือกรวงข้าว การกะเทาะเปลือก(ข้าวกล้อง) ที่ประชุมมีความเห็นพ้องกันในการให้ หมู่ที่ 2 บ้านหนองบัวค่าย ตำบลจอมบึง เป็นหมู่บ้านนำร่อง เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่มีเกษตรกรปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองหลากหลายพันธุ์ที่สุด โดยจะเริ่มดำเนินการพัฒนาพันธุ์ข้าวพื้นเมืองประจำถิ่นที่หายาก เพียง 1-2 พันธุ์ก่อน ในปีเพาะปลูก 2553

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาพันธุ์ข้าวพื้นเมืองของเกษตรกรรายย่อย เขตอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลงานวิจัยไปใช้

1. ผลจากการวิจัยจะเห็นได้ว่าคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวปลูกพันธุ์พื้นเมืองของเกษตรกรมีคุณภาพต่ำเมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพเมล็ดพันธุ์ของกรมการข้าว ทั้งด้านข้าวแดง ความบริสุทธิ์ สิ่งเจือปน และเมล็ดอื่น ๆ ประกอบกับเกษตรกรไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพเมล็ดพันธุ์เนื่องจากหลายปัจจัย อาทิ เกษตรกรปลูกข้าวเพื่อการบริโภคเป็นหลัก เกษตรกรจึงมีความคิดว่าแม้ข้าวจะมีข้าวแดงปะปนอยู่มากก็จะไม่ถอนข้าวแดงทิ้ง เพราะ หากถอนทิ้งจะทำให้ได้ข้าวปริมาณน้อยลง ซึ่งปกติปริมาณข้าวเปลือกที่ผลิตได้ต่อหน่วยพื้นที่ที่อยู่ในเกณฑ์ต่ำและอาจต่ำมากในบางปีอยู่แล้ว ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการศึกษา กรมวิชาการ เกษตร องค์กรการบริหารส่วนตำบล ฯ ควรจะร่วมมือกันในการดำเนินการปลูกจิตสำนึก และส่งเสริมให้เกษตรกรเห็นความสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวพื้นเมืองที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และท้องถิ่น เพื่อให้ข้าวพื้นเมืองพันธุ์ต่าง ๆ คงอยู่กับสังคมไทยตลอดไป มิให้สูญหายไปพร้อมกับความเจริญที่เข้ามาเปลี่ยนแปลงสังคมชนบทอย่างรวดเร็วในหลาย ๆ พื้นที่ยุคปัจจุบัน

2. หน่วยงานในท้องถิ่นควรเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดกลุ่มหรือศูนย์พัฒนาเมล็ดพันธุ์ข้าวพื้นเมืองขึ้นทั้งในระดับอำเภอ ตำบล เพื่อสร้างความรัก สามัคคีร่วมมือร่วมแรง ร่วมใจในการพัฒนาเมล็ดพันธุ์ข้าวพื้นเมืองประจำถิ่นให้มีคุณภาพ และคงอยู่คู่สังคมท้องถิ่นของจอมบึงสืบต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผลจากการตรวจสอบคุณภาพข้าวพื้นเมืองของเกษตรกรทุกพันธุ์ ทุกตัวอย่าง เมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว ของกรมการข้าว พ.ศ. 2552 พบว่าไม่มีตัวอย่างเมล็ดพันธุ์ข้าวผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวเลยแม้แต่ตัวอย่างเดียว และเมื่อพิจารณาเฉพาะด้านข้าวแดง พบว่ามีตัวอย่างเมล็ดพันธุ์ข้าวเพียง 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 3.00 เท่านั้น ที่มีข้าวแดงปะปนอยู่ไม่เกินเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพเมล็ดพันธุ์ ดังนั้นน่าจะได้มีการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่ทำให้คุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวมีคุณภาพต่ำ

2. เนื่องจากการเก็บรวบรวมเมล็ดพันธุ์ข้าวพื้นเมืองเพื่อมาตรวจสอบคุณภาพครั้งนี้ไม่ได้มีการศึกษาคุณลักษณะประจำพันธุ์ข้าวแต่ละพันธุ์ ดังนั้นชื่อพันธุ์ข้าวจึงเป็นไปตามชื่อที่เกษตรกรเจ้าของเมล็ดพันธุ์ข้าวเป็นผู้บอกกล่าวเป็นสำคัญ ซึ่งอาจจะไม่ถูกต้องทั้งหมด ดังนั้น

เพื่อให้การคัดเลือกและพัฒนาพันธุ์ข้าวแต่ละพันธุ์มีความถูกต้องสมบูรณ์ได้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีลักษณะตรงตามพันธุ์ ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะประจำพันธุ์ข้าวพื้นเมืองประจำถิ่น ทั้งด้านลักษณะทางการเกษตร ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ คุณสมบัติทางเคมี และความต้านทานโรคและแมลงศัตรูข้าวด้วย รวมถึงลักษณะดีเด่นของข้าวพื้นเมืองแต่ละพันธุ์

3. เนื่องจากปริมาณผลผลิตข้าวที่เกษตรกรผลิตได้ต่อหน่วยพื้นที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของทั้งประเทศ ดังนั้นน่าจะได้มีการศึกษาวิจัยเพื่อหาสาเหตุ และแนวทางการแก้ไขเพื่อให้ได้ผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่สูงขึ้น คำนึงค่ากับการลงทุนและเวลา

มหาวิทยาลัยราชภัฏ
หมู่บ้านจอมบึง

บรรณานุกรม

กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2551. โรคข้าวที่พบในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ

10 ตุลาคม 2551. http://www.ricethailand.go.th/rkb/data_005/rice_xx2-05_assort02.html

.....2552. การอนุรักษ์พันธุ์กรรมข้าว. สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2552.

http://www.brrd.in.th/rkb/data_002/rice_xx2-03_ricebreed_pantukum.html

.....2552. ระเบียบกรมการข้าวว่าด้วยมาตรฐานคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว พ.ศ.2552. สืบค้นเมื่อ

3 สิงหาคม 2552. <http://pyo-rsc.ricethailand.go.th/activity/mattataansead/index.htm>

เครือข่ายประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.2552. เกษตรฯ มข. อนุรักษ์ ปรับปรุงและส่งเสริม
ปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมือง ป้องกันสูญหาย. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2552.

<http://www.news.kku.ac.th/kkunews/content/view/3292/59/>

จรรยา มณีโชติ. 2548. ข้าววัชพืช ปัญหาและการจัดการ. กทม.: บริษัทอ้วนน้ำ พรินต์ติ้ง จำกัด.

จรรยา ทูมประเสน และนุจนาต โฮมแพน. 2547. การศึกษาและพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ฝักและ
ข้าวพื้นเมือง. งานวิจัยโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย

ภูมินิเวศมหาสารคาม. นนทบุรี : มูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน(ประเทศไทย).

จิตติมา ผลเสวก และอารีวรรณ กุศลเกียรติ. 2546. ข้าวพื้นบ้านเชื้อพันธุ์แผ่นดินอีสาน. กทม.:
ธรรมสาร.

เจริญศักดิ์ โรจนฤทธิ์พิเชษฐ์ และพีระศักดิ์ ศรีนิเวศน์. 2529. การปรับปรุงพันธุ์พืชเศรษฐกิจ
ของประเทศไทย. กทม.: ทังอ้วนชิน.

ชันนี พิศภาน. 2540. การศึกษาอนุกรมวิธานของข้าวพื้นเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม .

นาถพงศ์ พัฒนพันธ์ชัย. 2550. ข้าวพื้นบ้านบนวิถีชุมชน. กทม.: ธนาพรินต์ติ้ง.

นาถพงศ์ พัฒนพันธ์ชัย และสมใจ สิงห์สา. 2550. คุณค่าฝักพื้นบ้านในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน.
กมล.: ธนาพรินต์ติ้ง.

นิรมล ยวนบุญย์. 2543. ข้าวจีเอ็มโอ เพื่อไท หรือ เพื่อใคร. กทม.: พิมพ์ดี.

บัณฑิต ปิยะศิลป์ และอารีวรรณ กุศลเกียรติ. 2544. ความหลากหลายของพันธุ์กรรมข้าวพื้นเมือง
บริเวณนาพื้นที่ภาคอีสาน .ในรายงานโครงการปลูกความหลากหลายให้งอกงาม
กรณีศึกษาและการประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของเกษตรกรและชุมชนเกี่ยวกับ
การอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ระดับประเทศ . เครือข่ายสิทธิภูมิปัญญาไทย.

เบญจพรรณ ชินวัตร และภัททนันท์ วุฒิกุลรัตน์. 2536. การตัดสินใจเลือกพันธุ์ข้าวของเกษตรกร
ในบริเวณที่ราบลุ่มเชิงใหม่ . รายงานการวิจัยศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร
คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ประภา เหล่าสมบูรณ์ และคณะ. 255. รายงานการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนากระบวนการ
ผลิตข้าว ของชุมชนจอมบึง อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี. คณะวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

ประโยชน์ เจริญธรรม และคณะ. 2537. สถานการณ์การปลูกข้าวขึ้นน้ำ ปีการผลิต 2535/36. ใน
การสัมมนาวิชาการเรื่อง “ การพัฒนางานวิจัยข้าวและธัญพืชเมืองหนาว ประจำปี 2537”
สถาบันวิจัยข้าว กรมวิชาการเกษตร วันที่ 29-31 มีนาคม 2537 ณ โรงแรมไพลิน
จังหวัดสุโขทัย.

ประพาส วีระแพทย์. 2531. ความรู้เรื่องข้าว. กทม.: ไทยวัฒนาพานิชย์จำกัด.

ปรีดาเสียงใหญ่. 2549. สถานการณ์การระบาดของแมลงศัตรูข้าวภาคเหนือตอนบน. สถาบันวิจัย
ข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

พรทิพย์ ถาวงศ์ และประโยชน์ เจริญธรรม. 2548. การตรวจสอบมาตรฐานเมล็ดพันธุ์ข้าวใน
ภาคตะวันออก. ในรายงานผลการวิจัยข้าวขึ้นน้ำและข้าวน้ำลึก ประจำปี 2542-2544.
เล่ม 2 . น. 281-283.

พากเพียร อธิฐานนารถ และคณะ. 2549. ผลกระทบของศัตรูข้าวต่อผลผลิตของข้าวนาหว่านน้ำตม.
สถาบันวิจัยข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

แมนรัตน์ เทียนชูศักดิ์. 2548. การสำรวจคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวที่จำหน่ายโดยพ่อค้าท้องถิ่น
ในเขตจังหวัดชัยนาท. ศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์พืชที่ 4 จังหวัดชัยนาท กรมส่งเสริม
การเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มิ่งสรรพ ขาวสะอาด , อัครพงศ์ อ้นทอง, นรินทร์ พันธุ์เขียว, สกาวเดือน ลิเลือน, นิमित นิमित
เกียรติไกล, และไพรัช พิบูลย์รุ่งโรจน์ . 2548. โครงการประเมินมูลค่าภูมิปัญญาไทย :
กรณีศึกษาพันธุ์กรรมข้าวพื้นเมือง . เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ราชบุรี. 2550. ข้อมูลจังหวัดราชบุรี. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2551.

<http://www.ratchaburi.go.th/data/storyofratchaburi.pdf>

ลุยปราบเพลิงทำลายนาข้าว. (2553, มีนาคม 2). เดลินิวส์, สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2553

<http://www.dailynews.co.th/newstartpage/index.cfm?page=content&categoryId=582&contentId=51478>

วรรณวิภา พ่วงเจริญ. 2552. สรุปจากการประชุมเวทีข้าวไทย 2551 เรื่อง “วิกฤตอาชีพชาวนากับความมั่นคงทางอาหารของชาติ” 19 กันยายน 2551 ณ ห้องประชุมสุธรรมอารีกุล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการปริทัศน์. 17(3): 4-9.

วรวิทย์ พานิชย์พัฒน์. 2549. การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง. หนังสือพิมพ์กสิกร. 79(9): 15-17.

วิไลลักษณ์ สมมุติ. 2544. การปรับปรุงพันธุ์ข้าวขึ้นน้ำ. ศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี สถาบันวิจัยข้าว กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ .

วิไลลักษณ์ สมมุติ, อุดมพรรณ พรหมนารถ และปราโมทย์ คำปลิว. 2548. การรวบรวมอนุรักษ์ ประเมินคุณค่าและจัดหมวดหมู่เชื้อพันธุ์ข้าวในภาคตะวันออก. ในรายงานผลการวิจัยข้าวขึ้นน้ำและข้าวน้ำลึก ประจำปี 2542-2544. เล่มที่ 2 . ศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี สถาบันวิจัยข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.น. 242-254.

วิไลลักษณ์ พลกลาง. ม.ป.ป. ลักษณะประจำพันธุ์ข้าวพื้นเมืองของไทย. ศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี สถาบันวิจัยข้าว กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

ศิราพร เป๊ะแสง . 2552. กว่าจะเป็นปฎิวัติเขียว. ค้นเมื่อ 12 กันยายน 2552

http://gotoknow.org/blog/khaokam/155956#_ftn1

ศรีศักร วัลลิโภดม. 2531. ข้าว: กับพัฒนาการของรัฐในประเทศไทย. ในสุจิตต์ วงษ์เทศ, (บก.) ข้าวไพร่-ข้าวเจ้าของชาวยุโรป. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.

ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวกาฬสินธุ์ สำนักเมล็ดพันธุ์ข้าว กรมการข้าว .2552. ระเบียบว่าด้วยมาตรฐานคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว พ.ศ.2552. ค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2552.

http://kls-rsc.ricethailand.go.th/Qc_rice.htm

ศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี. 2553. เพลี้ยกะโดดสีน้ำตาลลดลง. ค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2553.

<http://ptt.brrd.in.th/web/index.php/2009-10-02-04-11-23/77-2010-02-24-04-15-10>

สถาบันวิจัยข้าว กรมวิชาการเกษตร. 2542. การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตข้าวอินทรีย์. กรุงเทพฯ ฯ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สงกรานต์ จิตราภา, จวีวรรณ วุฒินาโณ และบรรยง นิชรรัตน์. 2529. การรวบรวมและอนุรักษ์พันธุ์ข้าว.วารสารวิชาการเกษตร. 4: 158-163.

สงกรานต์ จิตรากร. 2544. ข้าวกับวิถีชีวิตคนไทย. ในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีข้าวไทย.

ศูนย์พันธุ์วิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ . สำนักพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.

สงกรานต์ จิตรากร และบริบูรณ์ สมฤทธิ์. 2544. พัฒนาการพันธุ์ข้าวไทย. ในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีข้าวไทย. ศูนย์พันธุ์วิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ . สำนักพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.

สุพรรณิ รับพิพัฒน์. 2551. การจัดการอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมืองของกลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวบ้านน้ำเย็น ตำบลกะทอน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย . วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการและประเมินโครงการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย .

สุมิตรา สิตลารมณ. 2540. การศึกษาอนุกรมวิธานของข้าวพื้นเมืองจังหวัดมหาสารคาม.

วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม .

สุรพล ใจดี และไพฑูรย์ ทองพิทักษ์. 2532. สภาพการปลูกข้าวพื้นเมืองในเขต 17 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือศึกษาอนุกรมวิธานของข้าวพื้นเมืองจังหวัดมหาสารคาม . ศูนย์วิจัยข้าวอุบลราชธานี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ .

สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี. ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดราชบุรี. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2551

<http://ratchaburi.doae.go.th/ratchaburi/download/aggr%20report50.pdf>

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2550. สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปีเพาะปลูก 2549. กรุงเทพฯ ฯ: ผู้แต่ง.

..... 2551. ภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและแรงงานเกษตร ปี 2549-2550. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2553 http://www.oae.go.th/more_news.php?cid=444.

..... 2551. สถิติการเกษตรของประเทศไทยปีเพาะปลูก 2550. กรุงเทพฯ ฯ: ผู้แต่ง.

..... 2552. ข้อมูลพื้นฐานเศรษฐกิจการเกษตร ปี 2552. กรุงเทพฯ ฯ: ผู้แต่ง.

สำนักวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว . 2552. คุณภาพข้าว. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2552

http://www.brrd.in.th/rkb2/vitayakarn_before_after/index.php-file=content.php&id=6.htm

เอกสงวน ชูวิสิฐกุล. 2542. พันธุ์ข้าวต้านทานโรค แมลง ไล่เดือนฝอย ทนดินเปรี้ยว ดินเค็ม และทนแล้ง. สถาบันวิจัยข้าว กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

..... 2544. เทคโนโลยีการผลิตข้าวพันธุ์ดี. กทม.: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

Solheim II, W.G.1972. Aearlier agricultural revolution. *Scientific American*. 226 (4):

34-41.

- Oka, H.I. 1988. **Origin of Cultivated Rice**. Japan Scientific Societies Press. Honorary Fellow, National Institute of Genetics, Misima, 411, Japan .
- Zhu, Y., Y. Wang, H. Chen, and B.R. Lu. 2003. Conserving Traditional Rice Varieties through Management for Crop Diversity. **BioScience**. 53(2): 158-162.

มหาวิทยาลัยราชภัฏ
หมู่บ้านจอมบึง

ภาคผนวก ก

ภาพกิจกรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏ
หนองบัวลำภู

ภาพภาคผนวกที่ 1 สัมภาษณ์เกษตรกรเกี่ยวกับการทำนา

ภาพภาคผนวกที่ 2 ตัวอย่างเมล็ดพันธุ์ข้าวปลูกพื้นเมือง

ภาพภาคผนวกที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว

ภาพภาคผนวกที่ 4 เมล็ดพันธุ์ข้าวพื้นเมืองที่ผ่านการสีเป็นข้าวกล้องเพื่อตรวจสอบคุณภาพ

ภาพภาคผนวกที่ 5 ข้าวเปลือกและข้าวกล้อง พันธุ์ข้าวดอกมะลิ 105 ตัวอย่างที่ 30

ภาพภาคผนวกที่ 6 ข้าวเปลือกและข้าวกล้อง พันธุ์เหลืองประทิว123 ตัวอย่างที่ 71

ภาพภาคผนวกที่ 7 ข้าวเปลือกและข้าวกล้อง พันธุ์เหลืองทุเรียน ตัวอย่างที่ 68

ภาพภาคผนวกที่ 8 ศึกษาดูงาน ณ มูลนิธิข้าวขวัญ จังหวัดสุพรรณบุรี
โดยคุณเดชา ศิริภัทร ให้ความรู้เรื่องข้าว และตอบข้อซักถาม

ภาพภาคผนวกที่ 9 ศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ณ กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าว
ตำบลคอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพภาคผนวกที่ 10 การประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาพันธุ์ข้าวพื้นเมืองของเกษตรกรรายย่อยในเขตอำเภอจอมบึง ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ภาคผนวก ข
แบบสำรวจการใช้ปัจจัยการผลิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏ
หมู่บ้านจอมบึง

แบบสำรวจ การใช้ปัจจัยการผลิต ผลผลิต และผลตอบแทน
ที่เกษตรกรได้รับจากการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมือง ในเขตพื้นที่อำเภอจอมบึง จังหวัด
ราชบุรี

.....
ผู้ให้ข้อมูล ชื่อ-สกุล.....บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....
ตำบล..... อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี โทร.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. ระดับการศึกษาสูงสุด ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษา ☐ อนุปริญญา
☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี ☐ อนุปริญญา
3. อาชีพหลัก ☐ เกษตรกรรม ระบุ.....
☐ รับราชการ ☐ ค้าขาย ☐ รับจ้าง
☐ อื่นๆ ระบุ.....
4. อาชีพรอง ☐ เกษตรกรรม ระบุ.....
☐ ค้าขาย ☐ รับจ้าง
☐ อื่นๆ ระบุ.....
5. มีพื้นที่ทำการเกษตรจำนวน.....ไร่ โดย ☐ เป็นที่ดินของตนเองทั้งหมด
☐ ที่ดินเช่าทั้งหมด ☐ ที่ดินของตนเอง.....ไร่ และเช่า.....ไร่

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านปัจจัยการผลิต ผลผลิต และผลตอบแทนที่ได้รับจากการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมือง

1. พื้นที่ทำนา.....ไร่ เป็นที่นาของตนเอง.....ไร่ นาเช่า.....ไร่ (อัตราค่าเช่าต่อไร่
.....) โดยทำนามานาน.....ปี
2. รูปแบบการทำนา ☐ นาปี (☐ หว่านแห้ง ☐ น้ำตม ☐ นาดำ)
☐ นาปรัง ☐ ทั้งนาปีและนาปรัง
3. พันธุ์ข้าวที่ปลูก ☐ หอมมะลิ ☐ เหลืองประทิว ☐ เหลืองชุมพล
☐ อื่น ๆ ระบุ.....

O โรงสี Oอื่นๆระบุ.....

- เลือกรับเก็บข้าวเปลือกที่สุกไว้ทำพันธุ์
- คัดรวงข้าวเปลือกๆออกจากฟ่อนข้าวก่อนนำไปนวดเก็บไว้ทำพันธุ์
- ไม่ได้ปฏิบัติใด ๆ
- อื่นๆระบุ.....

6. การใช้ปัจจัยการผลิต ทั้งปริมาณการใช้ ช่วงเวลาที่ใช้

ปัจจัยการผลิต	ใช่/ไม่ใช่	ช่วงเวลาที่ใช้	อัตราการใช้ (กก./ไร่)
6.1 ปุ๋ยเคมี สูตร.....	☐ ใช่		
.....	☐ ไม่ใช่		
.....			
.....			
6.2 ปุ๋ยคอก ระบุ.....	☐ ใช่		
.....	☐ ไม่ใช่		
.....			
.....			
6.3 ปุ๋ยหมัก ระบุ.....	☐ ใช่		
.....	☐ ไม่ใช่		
.....			
.....			
6.4 ปุ๋ยพืชสด ระบุ.....	☐ ใช่		
.....	☐ ไม่ใช่		
.....			
.....			
6.5 น้ำหมัก ระบุ.....	☐ ใช่		
.....	☐ ไม่ใช่		
.....			
.....			
6.6 ยาฆ่าวัชพืช.....	☐ ใช่		
.....	☐ ไม่ใช่		
.....			

6. การใช้ปัจจัยการผลิต(ต่อ)

ปัจจัยการผลิต	ใช้/ไม่ใช้	ช่วงเวลาที่ใช้	อัตราการใช้ (กก./ไร่)
6.7 ยาฆ่าหอยเชอรี่.....	☐ ใช้ ☐ ไม่ใช้		
6.8 ยากำจัดโรคข้าว ระบุ.....	☐ ใช้ ☐ ไม่ใช้		

7. ผลผลิตข้าวที่ได้ สำหรับปีเพาะปลูก 2551 เฉลี่ย.....กก./ไร่ หรือ.....
ถึง/ไร่

8. วิธีการจำหน่ายผลผลิตข้าวที่ได้

- ☐ จำหน่ายทันทีหลังนวด
- ☐ เก็บไว้บริโภค และจำหน่ายส่วนที่เหลือในฤดูเพาะปลูกถัดไป
- ☐ อื่นๆระบุ.....

9. ราคาที่ท่านจำหน่ายข้าวเปลือก ปีเพาะปลูก 2551.....บาท/ตัน

ภาพภาคผนวก ค

รายชื่อเกษตรกรผู้ร่วมกิจกรรมการวิจัย

รายชื่อเกษตรกรผู้ร่วมศึกษาดูงานและเรียนรู้เรื่องการพัฒนาพันธุ์ข้าว

วันที่ 25 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2552

ณ มูลนิธิข้าวขวัญ จังหวัดสุพรรณบุรี และกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวดอนเจดีย์

ตำบลดอนเจดีย์จังหวัดสุพรรณบุรี

.....

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่
1	นางบุญช่วย นาคเงิน	บ้านเลขที่ 44 หมู่ 4 ต.จอมบึง อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
2	นายนิกร เกิดทรัพย์	บ้านเลขที่ 109 หมู่ 4 ต.จอมบึง อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
3	นางอำไพ นามดิง	บ้านเลขที่ 123/1 หมู่ 4 ต.จอมบึง อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
4	นายสุชาติ ทองเอีย	บ้านเลขที่ 97 หมู่ 4 ต.จอมบึง อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
5	นางเรียบ ท้าวญาติ	บ้านเลขที่ 123 หมู่ 4 ต.จอมบึง อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
6	นายสาธิต สุธะเที่ยง	บ้านเลขที่ 182 หมู่ 4 ต.จอมบึง อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
10	นายภูมิ อุ่นใจ	บ้านเลขที่ 2 หมู่ 2 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
11	นายมานัส เขือกเย็น	บ้านเลขที่ 3 หมู่ 2 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
12	นางวิไลวรรณ อุ่มอารมย์	บ้านเลขที่ 104 หมู่ 2 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
13	นางอนันต์ สุขใสดี	บ้านเลขที่ 43 หมู่ 2 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
14	นางวันเพ็ญ รักชุมแก้ว	บ้านเลขที่ 76 หมู่ 2 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
15	นางสาวประทุมมา ไชสง	บ้านเลขที่ 26/1 หมู่ 2 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
16	นายนิรัญ โภชพันธ์	บ้านเลขที่ 78 หมู่ 2 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
17	นายวิล โภชพันธ์	บ้านเลขที่ 26 หมู่ 11 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
18	นางเต็ม อุ่นใจ	บ้านเลขที่ 8 หมู่ 2 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
19	นางสะอาด อุ่นใจ	บ้านเลขที่ 7 หมู่ 2 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
20	นายทอง กลมเกลี้ยง	บ้านเลขที่ 122 หมู่ 7 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
21	นางอัมพร น้อยนา	บ้านเลขที่ 96 หมู่ 7 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
22	นายกอง สุริมี	บ้านเลขที่ 90 หมู่ 7 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่
23	นางสำรวย ชาดีดี	บ้านเลขที่ 13 หมู่ 7 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
24	นายสุวรรณ ชาดีดี	บ้านเลขที่ 12 หมู่ 7 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
25	นางเลียบ สุริมี	บ้านเลขที่ 90 หมู่ 7 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
26	นายสุวรรณ ชาดีดี	บ้านเลขที่ 12 หมู่ 7 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
27	นายสมุด อุ่นทา	บ้านเลขที่ 43 หมู่ 14 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
28	นายอาทิตย์ อินทร์คง	บ้านเลขที่ 38 หมู่ 14 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
29	นางจำนงค์ มั่นคง	บ้านเลขที่ 7 หมู่ 14 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
30	นางสุนีย์ จิตต์งามขำ	บ้านเลขที่ 102 หมู่ 15 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
31	นางล้วน ครองรูป	บ้านเลขที่ 56 หมู่ 15 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
32	นางสังวาลย์ ครองรูป	บ้านเลขที่ 57 หมู่ 15 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี

รายชื่อเกษตรกรผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อหาแนวทางการพัฒนาพันธุ์ข้าวพื้นเมือง

วันที่ 13 เดือนมกราคม พ.ศ. 2553

ณ ศูนย์วิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี

.....

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่
1	นายภูมิ อุ่นใจ	บ้านเลขที่ 2 หมู่ 2 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
2	นางสาวสุมิตรา มิอะ	บ้านเลขที่ 43 หมู่ 2 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
3	นางวิไลวรรณ อุ่มอารมย์	บ้านเลขที่ 104 หมู่ 2 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
4	นางอนัน สุขใสดี	บ้านเลขที่ 43 หมู่ 2 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
5	นางวันเพ็ญ รักชุมแก้ว	บ้านเลขที่ 76 หมู่ 2 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
6	นางสาวประทุมมา ไชสง	บ้านเลขที่ 26/1 หมู่ 2 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
7	นายนิรุธ โกษพันธ์	บ้านเลขที่ 78 หมู่ 2 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
8	นายวิล โกษพันธ์	บ้านเลขที่ 26 หมู่ 11 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
9	นางเดิม อุ่นใจ	บ้านเลขที่ 8 หมู่ 2 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
10	นางสะอาด อุ่นใจ	บ้านเลขที่ 7 หมู่ 2 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
11	นางบุญช่วย นาคเงิน	บ้านเลขที่ 44 หมู่ 4 ต.จอมบึง อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
12	นายนิกร เกิดทรัพย์	บ้านเลขที่ 109 หมู่ 4 ต.จอมบึง อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
13	นางอำไพ นามดิง	บ้านเลขที่ 123/1 หมู่ 4 ต.จอมบึง อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
14	นางทรัพย์ ทองเอี้ย	บ้านเลขที่ 97 หมู่ 4 ต.จอมบึง อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
15	นางเรียบ ท้าวญาติ	บ้านเลขที่ 123 หมู่ 4 ต.จอมบึง อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
16	นายทอง กลมเกลี้ยง	บ้านเลขที่ 122 หมู่ 7 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
17	นางทองดี อุ่นทา	บ้านเลขที่ 14 หมู่ 7 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
18	นายกอง สุริมี	บ้านเลขที่ 90 หมู่ 7 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
19	นางมัน สุริมี	บ้านเลขที่ 90 หมู่ 7 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
20	นายสุวรรณ ชาติดี	บ้านเลขที่ 12 หมู่ 7 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่
20	นายสุพรรณ ชาดีดี	บ้านเลขที่ 12 หมู่ 7 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
21	นางวรรณนา ชาดีดี	บ้านเลขที่ 13 หมู่ 7 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
22	นางสาวสาลิณี หมั่นบริกัตร	บ้านเลขที่ 47 หมู่ 14 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
23	นางสาวบุญมี น้อยนา	บ้านเลขที่ 55 หมู่ 14 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
24	นางทรัพย์ สุวิชัย	บ้านเลขที่ 48 หมู่ 14 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
25	นายสมุด อุันทา	บ้านเลขที่ 43 หมู่ 14 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
26	นายอาทิตย์ อินทร์คง	บ้านเลขที่ 38 หมู่ 14 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
27	นางจำนงค์ มั่นคง	บ้านเลขที่ 7 หมู่ 14 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
28	นางป้อม จิตรดี	บ้านเลขที่ 5 หมู่ 14 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
29	นางสุนีย์ จิตต์งามจำ	บ้านเลขที่ 102 หมู่ 15 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
30	นางล้วน ครองรูป	บ้านเลขที่ 56 หมู่ 15 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
31	นางสังวาลย์ ครองรูป	บ้านเลขที่ 57 หมู่ 15 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
32	นายลอย รสชุ่ม	บ้านเลขที่ 15 หมู่ 15 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี
33	นายรวบ บุญมี	บ้านเลขที่ 10 หมู่ 15 ต.รางบัว อ. จอมบึง จ. ราชบุรี